

Kultur- och fritidsförvaltningen
Anette Eliasson**Biblioteksstrategi Mölnåls 2016-2019**

Styrdokument Biblioteksstrategi	Beslutat av Kommunfullmäktige	Gäller från och med 2016-01-01
Ansvarig Förvaltningschef Kultur och fritid	Gäller för Mölnåls stad	Senast uppdaterat 2015-09-30

Innehållsförteckning

	Sida
Sammanfattning	1
1. Biblioteksstrategi Mölnåls 2016-2019	2
2. Ramar för strategin	3
3. Biblioteksverksamheten i Mölnåls	4
4. Arbetsprocess	6
5. Resultat	7
5.1. Fokus på barn och unga	8
5.2. Allas tillgång	10
5.3. Bibliotekens utvecklingsområden	11
Biblioteksrummet som mötesplats	
Relevanta och väl kända bibliotek, öppna för dialog	
Bibliotekens verktyg	
Det lärande biblioteket	
6. Genomförande, ansvarsfördelning och uppföljning	14
7. Kartläggning av biblioteksverksamhet i Mölnåls 2015	15

Sammanfattning

Biblioteksstrategin är Mölnåls stads biblioteksplan och beskriver hur biblioteksverksamheterna ska arbeta och utvecklas under år 2016-2019 med utgångspunkt i biblioteks- och skollag samt Mölnåls vision 2022. Strategin anger vad Mölnålsbon kan förvänta sig i form av biblioteksverksamhet

Resultatet av arbetet med strategin är att biblioteksverksamheterna, folk- och utbildningsbibliotek ska fortsätta att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning genom att skapa tillgång till livslångt lärande, digital delaktighet och berättelser i alla slags format. Fokus under perioden blir på läsning och medie- och informationskunnighet för barn och unga 0-25 år. Genom fördjupad strategisk samverkan förvaltningar emellan samt med civilsamhället kan vi nå längre.

Biblioteken ska utveckla biblioteksrummet som mötesplats, ett nytt stadsbibliotek ska stå klart 2018, öppna för mer kommunikation med medborgarna för en relevant och synlig verksamhet, utveckla öppna system för informationshantering, verka för digital delaktighet och läsfrämjande, samt utvecklas som lärande organisation. Biblioteken ska vara aktiva i ett samhälle som kontinuerligt förändras.

Biblioteksstrategin följs upp i respektive förvaltning samt genom en biblioteksstrategisk samverkansgrupp. Strategin antas av kommunfullmäktige och revideras efter fyra år.

Kultur- och fritidsförvaltningen

1. Biblioteksstrategi Mölnåls 2016-2019

Biblioteken är symboler för det fria, öppna kunskapssamhället, för allas rätt till fri tillgång till litteratur, information och medier samt för yttrandefrihet. Biblioteken har ett stort förtroende att förvalta och utveckla, som opartiska, tillförlitliga och ”justa”¹. Strategin beskriver hur Mölnåls stad arbetar med biblioteksfrågor och i vilken riktning verksamheten ska utvecklas.

Enligt biblioteksplan² ska alla kommuner ha en biblioteksplan. Kommunstyrelsen i Mölnåls har beslutat³ att en biblioteksplan ska tas fram i bred samverkan för beslut i Kommunfullmäktige. Planen ska främja samverkan och effektivt resursutnyttjande, samt ge besked om inriktning och utveckling bland annat för att medborgaren ska kunna påverka verksamheten. Denna strategi utgör Mölnåls biblioteksplan.

Biblioteksverksamhet bedrivs inte bara i bibliotekens lokaler. Med biblioteksverksamhet avses frågor om litteratur och läsande, kunskap och informationssökande, medier i olika genrer och format, d.v.s. hur man kommer åt, hanterar och delar berättelser och information av alla de slag, för att verka för det demokratiska samhällets utveckling.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för folkbiblioteken, skolförvaltningen för skolbiblioteken och utbildningsförvaltningen för gymnasiebibliotek. Övriga förvaltningar ansvarar för att deras brukare/användare har god tillgång till information och medier inom ramen för sin respektive verksamhet. Biblioteken samarbetar lokalt, regionalt och nationellt för att ge medborgarna bästa tänkbara tillgång till medier och kompetens.

Vi lever i en tid när både individer och samhälle upplever förändringar i en takt som aldrig tidigare. Biblioteken förändras i takt med utvecklingen. Helst ska de ligga steget före. Biblioteken ska utvecklas i aktiv dialog med mölnålsborna⁴, som ska kunna påverka hur staden arbetar med biblioteksverksamheten. För att alla mölnålsbor ska få tillgång till biblioteksverksamhet fordras samarbete mellan olika aktörer på strategisk och operativ nivå, dels mellan skol- och folkbiblioteken, dels mellan bibliotek och andra organisationer, som förskola, skola, samhällsarbete, ungdomsverksamhet, äldreomsorg, samt med civilsamhället, med studieförbund och föreningar.

---

¹ Höglund, Lars & Wahlström, Eva (2015) Stöder digitaliseringen biblioteksanvändningen? Ur Fragment. Göteborgs universitet: SOM-institutet

² Biblioteksplan 2013:801

³ Kommunstyrelsen Dnr KS 352/14

⁴ Med ”Mölnålsbo” menas alla som bor, arbetar i eller besöker Mölnåls. Alla har rätt till biblioteksverksamhet utifrån sina förutsättningar

Kultur- och fritidsförvaltningen

2. Ramar för biblioteksstrategin

Biblioteksstrategin har sin utgångspunkt biblioteks- och skollag samt i Vision Mölnåls 2022⁵. Visionen är att Mölnåls är den hållbara staden där alla får chansen. Med mod och kreativitet förstärker Mölnåls Västsverige. Mölnåls ska vara en levande stad, som utvecklas i dialog med mölnålsborna. Det ska vara bra att leva i Mölnåls, invånarna växer och alla kan utveckla sin fulla potential. Det finns tillgång till upplevelser genom ett livaktigt kulturliv och det finns gemensamma mötesplatser där alla är välkomna.

Bibliotekslagen anger att kommuner ska ha biblioteksverksamhet som verkar för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska också främja läsning, litteratur, information, utbildning, forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla och anpassas efter användarnas behov och förutsättningar. Barn och unga, människor med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, samt personer med annat modersmål än svenska ska folk- och skolbibliotek ägna särskild uppmärksamhet.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Folkbiblioteken ska främja barns och ungas språkutveckling och stimulera till läsning.

Elever i grundskola, grundsärskola, specialskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola ska enligt skollagen ha tillgång till skolbibliotek⁶. Elever ska enligt Skolinspektionen ha tillgång till skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan⁷. Skolbiblioteket ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Skolverket definierar ett skolbibliotek som en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställts till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbibliotek är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande⁸.

Andra dokument som arbetet tagit sin utgångspunkt i är:

- Mod, självkänsla och nytänkande. Strategisk barn- och ungdokumentplan av, för och med barn och unga. Mölnåls stad 2015 – 2018
- Tillsammans gör vi det möjligt. Målbild för kultur- och fritidsförvaltningen 2013-2017
- Mölnåls nya stadsbibliotek. Programhandling 2014-02-28
- En mötesplats i världen. Kulturstrategi för Västra Götalandsregionen 2012 –
- Regional biblioteksplan (ny tas fram under 2015)
- Västra Götaland 2010. Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland
- UNESCO:s folk- och skolbiblioteksmanifest
- FN:s konvention om barns rättigheter, 1989

⁵ Framtidens Mölnåls. Vision 2022

⁶ Skollag 2010:800 kap 2§36

⁷ Skolbibliotek. Skolinspektionens informationsblad 2011-09-30

⁸ Skolverket. Juridisk rådgivning. Skolbibliotek juni 2015.

http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.172929!/Menu/article/attachment/Skolbibliotek20150623.pdf

Kultur- och fritidsförvaltningen

3. Biblioteksverksamheten i Mölnåls

Biblioteksverksamheten i Mölnåls består av folkbiblioteken som är till för alla, skolans bibliotek för elever i grund- och gymnasieskola, samt biblioteksverksamhet i samverkan med andra, exempelvis förskola, äldreomsorg, BVC, familjecentraler. En mer detaljerad kartläggning av bibliotekens verksamhet 2014/2015 ges sist i strategin.

Folkbibliotek

För folkbiblioteken i Mölnåls ansvarar kultur- och fritidsnämnden. Mölnåls har fyra folkbibliotek. Stadsbibliotek i Mölnåls centrum och tre lokala bibliotek i Kållerød, Balltorp och Lindome. Ett nytt stadsbibliotek planeras och kommer att stå klart år 2018. Bokbuss förser övriga områden samt förskolor med biblioteksservice. Biblioteket finns också digitalt på webb och med mobil anpassning, tillgänglig 24 timmar om dygnet.

Folkbiblioteken arbetar uppsökande och finns på fyra arenor. Litteraturprofilförskolor är ett exempel på ett långvarigt strukturerat samarbete mellan förskolor och bibliotek. Modersmålsenheten, folk- och skolbibliotek samarbetar för att alla ska få litteratur på olika språk, bland annat via visningar och sagostunder.

Familjecentralcentral och biblioteket i Lindome samarbetar för barns språk- och läsutveckling. Inom äldreomsorgen finns kulturombud. Många får service genom bokbuss eller Boken-kommer-service. Folk- och skolbibliotek samarbetar kring författarbesök, läsfrämjande aktiviteter. Folkbiblioteken samarbetar med Kriminalvårdsanstalten Sagsjön och Högsbo samt med fritidshem. Bokbussen har service till förskolor i Mölnåls. Verksamheten finns på flera arenor.

Folkbibliotekets arenor

Kultur- och fritidsförvaltningen

Skolbibliotek

För grundskolorna i Mölnåls ansvarar skolnämnden. Grundskolorna i Mölnåls har skolbibliotek i varierande grad. Sex av åtta skolor med högstudier har bemannade skolbibliotek mer än 20 timmar/vecka, vilket är Kungliga bibliotekets (KB) definition av skolbibliotek 2015. Folkbiblioteken i Balltorp och Lindome fungerar även som skolbibliotek genom avtal med Balltorpsskolan och Almåsskolan.

Gymnasiebibliotek

För gymnasieskolan i Mölnåls ansvarar utbildningsförvaltningen. Krokslåttsgymnasiet har vård- och omsorgsprogram, introduktionsprogram, språkintröduktion samt vuxenutbildning. Skolan har ett bibliotek, som inte används av Vuxenutbildningen. Gymnasiesärskolan använder idag Fåssbergsgymnasiets bibliotek. Fåssbergsgymnasiet läggs ner hösten 2015, men viss skolbiblioteksverksamhet kommer att finnas för kommande skolelever och gymnasiesärskolan.

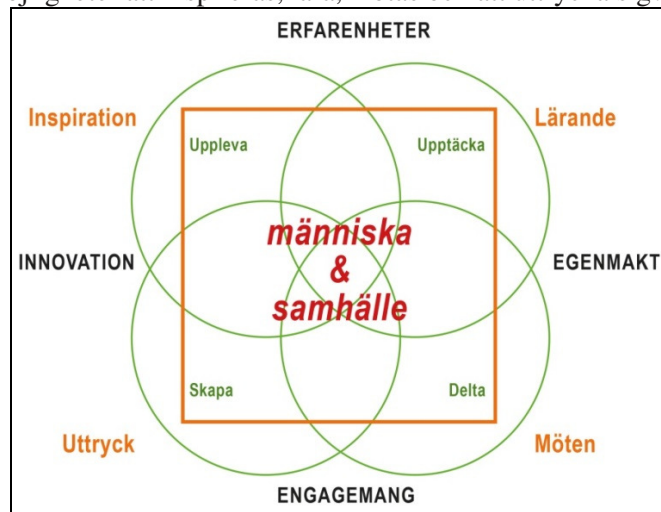
Kultur- och fritidsförvaltningen

1. Arbetsprocess

Kommunstyrelsens uppdrag (Dnr KS 352/14) till kultur- och fritidsnämnden var att i bred samverkan med andra förvaltningar ta fram en biblioteksplan för beslut i kommunfullmäktige. Arbetet inleddes med en omvärldsanalys samt kartläggning av nuvarande verksamhet och behov av framtida biblioteksservice.

Modell som startpunkt

För att fånga upp samhällets och medborgarnas behov används en dansk modell över bibliotekets roll i samhället som utgångspunkt⁹. Modellen bygger på omvärldsanalys och speglar ett modernt samhälles behov av kompetenta, kloka, engagerade, innovativa och skapande människor, människor som också behöver ha känslan av att ingå i ett sammanhang och att kunna ta del av andra människors erfarenheter och perspektiv. Var i Mölnåls finns det möjligheter att inspireras, lära, mötas och att uttrycka sig?

(Skot-Hansén, Rasmussen, Jochumsen, 2010)

I workshops och möten samlades erfarenheter, idéer och synpunkter in från tjänstemän från olika verksamheter i staden och medarbetare inom biblioteksverksamheterna. Mölnålsbor har bjudits in att komma med synpunkter, dels vid aktiviteter på biblioteken, dels via webbplatsen. Det samlade materialet från över hundra informanter har bearbetats, analyserats och bidrar till strategins utformning. En tydlig och överensstämmande bild av värden som biblioteken behöver slå vakt om framträder: Biblioteken som arena för flöden av människor, oaser, platser för lugn och ro eller fönster mot världen. Biblioteksverksamheten erbjuder spännande upplevelser, en värld av möjligheter, knyter ihop kulturer, har låga trösklar och upplevs relevanta för folks frågor i tiden. På bibliotek söker människor kunskap och andras erfarenheter. Biblioteken ska väcka nyfikenhet, stödja kritiskt tänkande, stödja egenmakt, identitet och växande. Bibliotek kan stödja lokal identitet, skapa känslor av sammanhang, tillhörande, integration och jämställdhet. När biblioteken samverkar med andra parter och organisationer uppstår nya värden och effekter, man förstärker varandras verksamheter. För att vara relevanta och trovärdiga krävs att biblioteksverksamheter ständigt utvecklas i takt med förändringar i tiden. Ett dilemma som tydliggörs i en workshop är: "Ett bibliotek ska fortsätta att vara ett bibliotek och **samtidigt** förnya sig och nå fler genom bredd". Det är en utmaning att dels stå för tradition, igenkänning, tysthet, historia, samtidigt som man utvecklas i takt med nya samhälleliga behov, som mötesplats kring digital utveckling och nya medieformat.

⁹ Jochumsen, Henrik, Hvenegaard Rasmussen, Casper & Skot-Hansen, Dorte (2010). A new model for the public library in the knowledge and experience society

Kultur- och fritidsförvaltningen

5. Resultat

Mycket fungerar bra, men det finns områden med behov av förstärkning och utveckling, särskilt kring barn och unga. Kartläggning och behovsanalys visar att folkbiblioteksverksamheten fungerar väl och är uppskattad, särskilt satsningarna som görs kring litteraturprofilförskolor samt samarbeten med familjecentral, BVC, fritidshem och modersmålsenheten. Service inom IKT, informations- och kommunikationsteknik, upplevs särskilt viktig för att öka möjligheter till digital delaktighet. Biblioteken ska erbjuda aktiviteter och program. Biblioteket som krav-fri mötesplats uppskattas mycket och de mer traditionella uppgifterna att tillhandahålla berättelser och information i olika format, för att kunna tillgängliggöra dem till allmänheten, som bibliotek gjort i alla tider, är både en självklarhet och en kanske alltmer viktig fråga i framtiden.

I arbetet med strategin framkommer att tillgång till skolbibliotek inte är likvärdig och att det behövs en kartläggning över skolbiblioteken på respektive skola. Kartläggningen ska se över hur samordning, ledarskap och fortbildning samt hur utveckling av läsning och medie- och informationskunnighet kan åstadkommas och följas upp på ett bra sätt.

Diskussionerna i workshops och möten kan föras samman i följande huvudområden:

- Barn och unga 0-25 år
- Nå fler, söka upp, kommunicera
- Samarbete, samverkan
- Dialog, delaktighet, samhörighet, medskapande
- Relevans och samtidighet
- Kunskapsutveckling, digital delaktighet

Arbetet med strategin leder alltså, tillsammans med Barn- och ungekulturplanen för Mölnåls stad¹⁰, fram till att de viktigaste att fokusera på är barn och unga. Både bibliotekslagen och Mölnåls vision pekar ut barn och unga som en strategisk grupp. Forskning visar att komplementära insatser som görs tidigt ger bättre resultat i framtiden¹¹. Samordning och samarbete mellan skol-, utbildnings- och kultur- och fritidsförvaltningen kan förbättras. Medie- och informationskunnighet pekas av Statens medieråd ut som ett viktigt område och ny forskning visar att fri läsning ökar läsförmågan¹².

I den föränderliga värld som informationssamhället utgör behöver också digital delaktighet och medie- och informationskunnighet för alla förstärkas.

Biblioteksverksamheten ska fortsatt arbeta för alla mölnålsbors (barn, unga, vuxna) fria tillgång till livslångt lärande, berättelser och kulturupplevelser.

Värdet av öppenhet, dialog och delaktighet, att biblioteken ska nå fler genom att ytterligare sänka de redan låga trösklarna framkommer tydligt i arbetet med biblioteksstrategin. Samverkan är en nyckel till att erbjuda kvalitativ biblioteksverksamhet till fler.

¹⁰ Mod, självkänsla och nytänkande. Strategisk barn- och ungekulturplan av, för och med barn och unga. Mölnåls stad 2015-2018

¹¹ Andersson, Jonas 2015. Med läsning som mål – om metoder och forskning på det läsfrämjande området. Kulturrådet

¹² Andersson, Jonas 2015. Med läsning som mål – om metoder och forskning på det läsfrämjande området. Kulturrådet

Kultur- och fritidsförvaltningen

Den samlade bilden av skolbiblioteken i Mölndal behöver kartläggas för att se till likvärdig tillgång, eventuella utvecklingsbehov samt möjliga fördelar av förstärkt samordning.

Ökat samarbete och samverkan för helhetslösningar är en röd tråd som löper genom hela strategin som ett effektivt sätt att använda resurser och nå bättre resultat.

Sammanfattande slutsatser av resultaten är att det viktigaste utvecklingsområdet under perioden 2016-2019 är därför att prioritera barns och ungas läsning, språk samt medie- och informationskunnighet. För det behöver folkbibliotek, skolbibliotek samt de vuxna som finns runt barn och unga i staden samverka. Med barn och unga avses åldrarna 0-25 år och alla är inkluderade. Strategin beskriver också fortsatt verksamhet samt utvecklingsområden för biblioteken under perioden 2016-2019.

- Fokus på barn och unga
- Allas tillgång
- Bibliotekens utvecklingsområden
  - Biblioteksrummet som mötesplats
  - Relevanta och väl kända bibliotek, öppna för dialog
  - Bibliotekens verktyg
  - Det lärande biblioteket

Ökat samarbete och samverkan för helhetslösningar är en röd tråd som löper genom hela strategin som ett effektivt sätt att använda resurser och nå bättre resultat.

5.1 Fokus på barn och unga

Som ivriga läsare...

Det barn som för första gången fångats av en berättelse i en bok har tagit sitt första steg mot att bli en ivrig läsare. Att hitta ingången till läslust för varje barn är ett viktigt arbete för föräldrar, förskola, skola och bibliotek. Barn och unga har precis som andra rätt att ta del av litteratur och media, utifrån egna behov, inte bara i syftet att lära sig läsa eller utveckla språket. Forskning visar att läsförmåga utvecklas genom fri läsning. Läsmotivation skapas av litteraturens relevans för det egna livet, tillgång till läsmaterial, tid att läsa, valfrihet i urval samt möjligheter till social interaktion kring det lästa. Fri läsning innebär att man läser av egen vilja och intresse. Fri läsning har ett värde i sig samtidigt som läsningen är nyttig¹³. Forskare talar allt oftare i termer av litteraciteter, snarare än läsförmåga. Litteraciteter refererar mer till aktiviteter än till uppnådd förmåga och tar sig uttryck i en mängd olika praktiker som i sig rymmer olika typer av skriftspråkliga aktiviteter. Barns litteraciteter består av många olika praktiker, varav några är knutna till muntligt berättande, andra till läsande av exempelvis böcker, digitala medier och till bilder¹⁴.

Att läsa högt för barn är en viktig social aktivitet som stöder språkutveckling och förbereder för läsning - men inte bara det; det stärker förmågan till koncentration och till att lyssna, ordförståelse och förståelse för hur berättelser byggs upp¹⁵. Att det också ger en möjlighet till social samvaro och reflektion över tillvaron ökar bara värdet ännu mera.

¹³ Andersson, Jonas (2015) Med läsning som mål – om metoder och forskning på det läsfrämjande området. Kulturrådet

¹⁴ Lankshear, C & Knobel, M (2006) New Literacies: Everyday Practices and Classroom Learning. Maidenhead: Open University Press

¹⁵ Höglund, Lars & Wahlström, Eva (2015) Stöder digitaliseringen biblioteksanvändningen? Ur Fragment. Göteborgs universitet: SOM-institutet

Kultur- och fritidsförvaltningen

Biblioteken i Mölnåls arbetar med att stimulera barns och ungas språk och läsande från BVC till gymnasieskolan. En tredjedel av förskolorna i Mölnåls har litteraturprofil¹⁶. Det innebär att förskola och folkbibliotek samarbetar kring små barns språkutveckling och läsintrisse. De goda resultaten från samarbetet kan vara plattform för ett vidgat samarbete där fler förskolor kan bli litteraturprofilförskolor. 2014 prövades konceptet på ett fritidshem i Mölnåls, här finns en möjlig utvecklingspotential.

Flera skolor i Mölnåls arbetar särskilt med litteratur och läsning. Från höstterminen 2015 kommer 14 skolor att delta i Läslyftet. Skolbiblioteken är ett av skolans redskap för att arbeta med läsutveckling och läsförståelse. En viktig verksamhet i Mölnåls är modersmålsbiblioteket. Genom samarbetet mellan modersmåls lärare och bibliotekarier får barn och unga tillgång till litteratur eller berättelser på sina modersmål.

Vad skulle kunna uppnås genom ett vidgat och systematiskt samarbete mellan skola, förskola och bibliotek med fokus på läs- och språkutveckling? Utan tvekan skulle samverkan mellan de olika kompetenserna ge extra skjuts i riktning mot ökad språk- och läsutveckling.

Att göra 2016-2019

1. Öka samverkan på förvaltningarnas ledningsnivå kring språk- och läsutveckling, för att se till att det finns en röd tråd från små barn och uppåt i åldrarna
2. Folk- och skolbibliotek utvecklar samarbete på strategisk och operativ nivå, för att bättre använda kompetens, medier, bibliotekssystem och andra verktyg för ökad tillgänglighet.
3. Folkbiblioteken prioriterar utveckling av läsfrämjande metoder, läsmiljöer och utåtriktat uppsökande arbete för att ge fler barn tillgång till fritt läsande efter egna behov och önskemål.
4. Skolförvaltningen utreder behov och tillgång till skolbibliotek, samt eventuell samordning mellan skolorna i staden
5. Utbildningsförvaltningen utreder behov och tillgång till biblioteksservice utifrån de studerandes behov

... som kritiska medie- och informationsanvändare

Mölnåls folkbibliotek fungerar som MIK-centraler¹⁷, som utvecklar kompetens och erbjuder service inom området medie- och informationskunnighet. MIK handlar om att förstå mediers roll i samhället, att kunna finna, analysera och kritiskt värdera information samt att själv kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. Biblioteken ska vara ett stöd för kommunens invånare genom att erbjuda kunskap om nätbaserade medier, spel, reklam och att värdera digitala källors trovärdighet.

Barns och ungas informationskunnighet för skolarbetet är huvudsakligen skolans uppdrag. Skolbiblioteken stödjer lärare och elever med informationssökning och källkritik. Genom samarbete mellan skola och folkbibliotek skulle kontinuerlig och sammanhängande informationskunnighet från förskolan, via grundskolan och upp till gymnasieskolan kunna byggas.

Föräldrar, pedagoger, bibliotekarier och andra vuxna behöver hänga med i den digitala värld de flesta barn och unga lever i. Vuxna behöver förstå både för att se möjligheter och för att kunna ge stöd i den utsatthet det kan innebära med fri tillgång till kommunikation, integritetsfrågor och näthat.

¹⁶ Läsfrämjande samarbete i Mölnåls – Litteraturprofil i bibliotek och förskoleverksamhet (2014)

[http://bibliotek.molndal.se/documents/10844/18556/L%](http://bibliotek.molndal.se/documents/10844/18556/L%20C3%A4sfr%C3%A4mjande+samarbete+i+M%C3%B6lnåls.pdf/de65ced8-cf43-4420-8644-83eb4f20e2bd)

[C3%A4sfr%C3%A4mjande+samarbete+i+M%C3%B6lnåls.pdf/de65ced8-cf43-4420-8644-83eb4f20e2bd](http://bibliotek.molndal.se/documents/10844/18556/L%C3%A4sfr%C3%A4mjande+samarbete+i+M%C3%B6lnåls.pdf/de65ced8-cf43-4420-8644-83eb4f20e2bd)

¹⁷ Statens medieråd, <https://mik.statensmedierad.se/>

Kultur- och fritidsförvaltningen

Att göra 2016-2019

6. Biblioteken bygger kompetens inom området medie- och informationskunnighet, för att utgöra stöd till vuxna som möter barn och medier i sin profession
7. Ökat samarbete mellan skol-, utbildnings- samt kultur- och fritidsförvaltning för att säkra utveckling av medie- och informationskunnighet från förskolan via grundskolan till gymnasieskolan samt för samordning och effektivt resursutnyttjande (system, medier, kompetenser).

5.1. Allas tillgång

Prioriteringen av barn och unga ska genomsyra biblioteksverksamhetens arbete. Samtidigt ska biblioteken erbjuda alla tillgång till livslångt lärande, digital delaktighet, berättelser och kulturupplevelser. Samarbeten och partnerskap ska göra det möjligt att vidga deltagande och delaktighet.

Samarbeten och partnerskap

Bibliotekens uppdrag att verka för bildning och kulturella upplevelser löper parallellt med andra verksamheters uppdrag för att nå visionen för Mölnåls. Ökat samarbete och samverkan ska botten i syftet att uppnå mål och att använda resurser på bästa sätt.

Allas tillgång till livslångt lärande

I en tillvaro med snabba förändringar och ett överflöd av information är bibliotekens roll som kunskapsinstitutioner särskilt viktiga. De stöder mölnålsborna i att navigera och skapa mening i den komplexitet som dagens samhälle innebär.

Biblioteken erbjuder "en värld av möjligheter". De ska vara mölnålsbornas partner i vardagen och tillsammans med civilsamhället skapa möjligheter att utveckla kunskaper, kreativitet och nya tankar och förhållningssätt. Biblioteket ska ge bränsle till kunskapsörst och väcka nyfikenhet genom nya stimulerande aktiviteter och program, diskussioner och samtal.

Biblioteken ska erbjuda mölnålsborna fri och öppen tillgång till vägledning samt till ett kvalitativt, allsidigt och professionellt sammansatt urval av tryckta och digitala medier i varierande format och genrer.

Omkring 20 % av stadens invånare har andra modersmål än svenska. På biblioteken ska alla få tillgång till medier på olika språk. Det mångspråkiga biblioteket utvecklas genom samarbete mellan förvaltningar och civilsamhälle för att öka andelen medier, program och aktiviteter, särskilt för målgruppen barn och unga, på de mest talade språken. De nationella minoriteternas biblioteksbehov ska särskilt beaktas.

Digital teknik öppnar för nya och vidgade möjligheter att anpassa medier efter olika behov. Biblioteken ska bevaka och snabbt integrera ny teknik för att säkra och öka tillgängligheten för människor med olika läshinder.

Allas tillgång till digital delaktighet

En statlig digitaliseringskommission föreslår att kommunerna ska inrätta digitala servicecentra för att ge alla möjlighet att ta del av samhällstjänster på Internet¹⁸.

Folkbiblioteken, som är öppna och når många, har stora förutsättningar att fylla den rollen.

¹⁸ Digitaliseringskommissionens delbetänkande, Gör Sverige – i framtiden, SOU 2015:28, sida 27
https://digitaliseringskommissionen.se/wp-content/uploads/2015/03/SOU-2015_28_Webb.pdf

Kultur- och fritidsförvaltningen

Folkbiblioteken i Mölnåls fungerar delvis redan nu som digitala servicecentra. Här finns tillgängliga datorer och öppen vägledning under hela öppetiden.

När en stor del av invånarna utan svårighet hanterar den digitala vardagen, är det särskilt viktigt i ett demokrati- och jämställdhetsperspektiv, att stödja dem för vilka det innebär ett hinder. För att nå dem som behöver öka sin digitala kompetens, ska biblioteket samarbeta med andra förvaltningar, studieförbund, föreningsliv, med flera.

Bibliotek har kompetenser om digital informations- och kommunikationsteknik och kan vara en resurs på området medie- och informationskunnighet, för ökad digital delaktighet som bidrar till möjligheter att bättre delta i samhällets aktiviteter, vilket i sin tur stärker demokratin.

Allas tillgång till berättelser och kulturella upplevelser

Berättelsen är bärare av vårt gemensamma minne, speglar vår samtid och ger oss bilder av möjliga framtider. Mölnålsborna ska ha fri och öppen tillgång till berättelser i alla former (text, muntligt, film, spel, bild) och format (tryckt, strömmande, digitalt med mera) samt tillgång till arenor där de kan dela med sig av sina egna berättelser. Berättelser skapar lust att läsa, ta reda på mer, att skapa nya saker. Berättelser förenar människor från jordens alla hörn, erfarenheter och tidsepoker vilket skapar förståelse för olika perspektiv samt en känsla av identitet och sammanhang.

Bibliotekens uppgift är att väcka läslust, nyfikenhet och upptäckarglädje. Det är en utmaning att hitta nya sätt att skapa möten mellan berättelser och människor. Nya medieformat skapar fler möjligheter att ta del av berättelser och gör dem också mer tillgängliga genom att de kan "läsas" på fler sätt.

Samarbete mellan biblioteksverksamheten och andra aktörer till exempel, förening och idrott, ungdomsverksamhet, äldreomsorg, näringsliv, kulturskola, studieförbund, kan skapa nya former av aktiviteter och möten med berättelsen som utgångspunkt.

Berättelser har förmågan att vara dörröppnare. Biblioteken kan öppna för och bjuda in både andra aktörer och mölnålsbor, att bli medskapare. Det ger i sin tur upphov till nya spännande samarbeten; programformer, skapande-verkstäder kring skrivande och berättande i olika former.

Idag kan alla dela sina tankar och komma ut med sina berättelser på nätet, via sociala medier i olika digitala kanaler. Det ger biblioteken nya möjligheter att arbeta med bland annat barns och ungas eget skapande där biblioteket kan inspirera, vara kanal och plattform. Det måste ske på de ungas egna villkor och allra helst med dem själva som medskapare.

Med berättelsen som utgångspunkt är biblioteken noder i lokala och sociala sammanhang där mölnålsborna är delaktiga och medskapande.

5.1. Bibliotekens utvecklingsområden

Den övergripande prioriteringen av barn och unga ska genomsyra biblioteksverksamhetens arbete med rummet, metoder, medskapande, dialog och kommunikation. Samarbeten och partnerskap ska göra det möjligt att vidga mångfald, deltagande och delaktighet.

Biblioteksrummet – mötesplats för flöden av människor och erfarenheter

Biblioteken ska vara inbjudande, välkomnande och ha låga trösklar. De ska vara så spännande och inbjudande att man gärna går dit bara för att vara i den inspirerande och välkomnande atmosfären eller av nyfikenhet för att se om det hänt något nytt. Eller bara finnas till i en miljö som är rofylld med plats för reflektion.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Folkbibliotekens traditionella koncept låna-låsa-låra har utvidgats med göra-skapa-vara. Medierna har sin givna och självklara plats, men det ska också finnas utrymme för mölnålsbor i alla åldrar att använda biblioteket för samvaro och som mötesplats, för skapande och personlig utveckling.

Biblioteket verkar för demokrati och yttrandefrihet i praktiken genom att erbjuda arenor för samtal, genom att skapa nya former för dialog om frågor som är viktiga för mölnålsborna. De speglar människors frågor i tiden, i Mölnåls, Sverige och världen.

För att bygga ett demokratiskt samhälle där alla kan växa och må bra är det viktigt att det finns broar mellan människor med olika bakgrund, kulturell, ekonomisk, politisk och religiös. På folkbiblioteket vistas alla på lika villkor och alla är lika välkomna. I biblioteksrummet skapas sociala sammanhang där man kan välja att bara finnas bland andra eller att delta i olika aktiviteter. Det demokratiska och sociala värdet av "lågintensiva" möten har uppmärksammats i en norsk forskningsrapport¹⁹.

Att göra 2016-2019

8. Folkbiblioteket ökar utrymmet för mölnålsborna för möten, samvaro och olika sätt att använda medierna och dela med sig av berättelser och erfarenheter
9. De lokala biblioteken utvecklar nya sätt att utveckla biblioteksrummet som demokratiska mötesplatser
10. Biblioteket utformar miljöer som stöder läslust, lärande, skapande och nyfikenhet
11. Det nya stadsbiblioteket, som invigs 2018, är ett hus som sjuder av liv, som är navet i det offentliga samtalet och som ger stort utrymme för deltagande och delaktighet

Relevanta och väl kända bibliotek, öppna för dialog och medskapande

Stadens invånare ska känna att biblioteket är relevanta och angelägna både för dem själva och för Mölnåls som samhälle. Biblioteket ska finnas inom räckhåll och på mölnålsbornas villkor när de behöver dem.

Enligt den senaste SOM-undersökningen (2015), finns ett tydligt samband mellan hur man bedömer bibliotekens service och förtroendet för biblioteket. Detta tolkas som att kunskap om verksamheten lägger grunden för förtroendet och ökar möjligheten att dra nytta av olika typer av tjänster som kanske inte alla känner till så väl. Alla mölnålsbor har rätt att få veta vad biblioteket kan erbjuda just dem. I synnerhet för att kunna påverka utbud och tjänster.

För många är det fullt tillräckligt att komma till en aktivitet på biblioteket för att bara lyssna, men fler och fler vill vara aktiva och delta i samtal och gemensam reflektion. Många önskar delaktighet och nätverk utan alltför fasta former. Biblioteket kan ha rollen som nod och värd för nätverk till exempel för samtal kring teman som arrangerats av användarna själva.

För att skapa bredd i programmen och involvera mölnålsborna kan biblioteket öppna för föreningar, grupper och enskilda medborgare att arrangera program och andra aktiviteter.

Att göra 2016-2019

12. Biblioteket utvecklar kommunikationen med samarbetsparter och mölnålsbor för att alla ska veta vad biblioteket erbjuder och för att se till att man är relevant och samtida.
13. Biblioteket utvecklar samarbeten med förmedlare bland annat inom barnomsorg, föreningar, vård och omsorg för att nå fler.

¹⁹ Aabö, Svanhild (2005). The Value of Public Libraries: a Methodological Discussion and Empirical Study Applying the Contingent Valuation Method

Kultur- och fritidsförvaltningen

14. Biblioteken ökar dialogen med mölnålsborna samt utforskar former för användar-inflytande och medskapande.
15. Biblioteken öppnar för mölnålsbon som medskapare; dialog och samarbete om program, volontärverksamhet, boktips med mera.

Bibliotekens verktyg

Biblioteken är samhällets redskap för att samla, ordna och tillgängliggöra information och medier av olika slag, för att de ska kunna delas. Teknik och medier utvecklas i snabb takt, vilket gör att biblioteken ständigt uppdaterar verktyg och system för att uppfylla sitt uppdrag.

Att tillgängliggöra berättelser, kultur, information och att skapa delaktighet på moderna plattformar för moderna människor globalt och lokalt är en utmaning. Den digitala utvecklingen gör att alltmer data "läses in" av kommersiella aktörer.

Att göra 2016-2019

16. Biblioteken utvecklar och sprider kunskap om plattformar och system för delning av data på ett fritt och öppet sätt

Det lärande biblioteket

För att bibliotekens medarbetare och samarbetsparter ska vara samtidiga och gärna ligga steget före både medie- och informationsutvecklingen, behöver biblioteken vara lyhörda, nyfikna och flexibla organisationer, söka ny kunskap och pröva nya metoder att utföra sitt uppdrag på. Att utmana normer för att skapa en inkluderande verksamhet är centralt för moderna organisationer.

Biblioteken ska ha rätt kompetens för att möta framtidens medie- och kommunikationsvanor. De ska fortsätta att utvecklas som lärande organisation med aktiv omvärldsbevakning med ett reflekterande och forskande förhållningssätt. Det är viktigt att göra rätt saker på rätt sätt. Att mäta effekter av biblioteksverksamhet är svårt. Biblioteken samlar in mycket uppgifter om hur biblioteket används, men analysen av statistiken behöver utvecklas. Nya sätt att utvärdera olika insatser behöver prövas. Uppföljning bör systematiseras.

Att göra 2016-2019

17. Arbeta för kontinuerlig kompetensutveckling för en lärande organisation
18. Kontinuerligt pröva och analysera nya arbetssätt och metoder för att; nå nya användare, testa ny teknik för biblioteksverksamhet och skapa nya relevanta tjänster för användarna
19. Pröva nya sätt att utvärdera och mäta effekter av verksamheten, särskilt kvalitativt

Kultur- och fritidsförvaltningen

6. Genomförande, ansvarsfördelning och uppföljning

Biblioteksstrategin identifierar viktiga framtidsfrågor för samhället och beskriver bibliotekens roll i det. Strategin prioriterar barns och ungas läsande, språk samt medie- och informationskunnighet för att bidra till Mölnåls stads vision samt målen att ta vara på barns potential, att uppleva god hälsa och att kunna påverka vardagen och ta ansvar.

Utvecklad och formaliserad samverkan utgör huvudverktygen för prioriteringen. Biblioteken ska samtidigt fortsatt bidra till alla mölnålsbornas livslånga lärande, tillgång till berättelser och kultur, mötesplatser och digitala delaktighet.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att...

- Fortsatt utveckla relevant folkbiblioteksverksamhet och prioritera barns och ungas läsning och medie- och informationskunnighet.
- Utveckla bibliotekens roll som centrum för digital delaktighet och MIK-frågor, tillsammans med skolbiblioteken.
- Sammankalla skol- och utbildningsförvaltningen kring biblioteks-specifika frågor som rör skol- och folkbiblioteken, på lednings- samt operativ nivå.
- Sammankalla en biblioteksstrategisk grupp för att följa upp biblioteksstrategin.
- Biblioteksstrategin omarbetas vid planperiodens slut.

Skolnämnden ansvarar för att...

- Kartlägga utvecklingsbehov för skolans biblioteksservice samt ta fram en plan för hur behoven kan tillgodoses.
- Samverka med kultur- och fritidsförvaltningen och utbildningsförvaltningen kring biblioteksverksamhet på lednings- och operativ nivå.
- Delta i biblioteksstrategisk grupp för att följa upp biblioteksstrategin.

Utbildningsnämnden ansvarar för att...

- Kartlägga utvecklingsbehov av biblioteksservice för förvaltningens verksamheter samt ta fram en plan för hur behoven kan tillgodoses.
- Samverka med kultur- och fritidsförvaltningen samt skolförvaltning kring biblioteksverksamhet på lednings- och operativ nivå.
- Delta i biblioteksstrategisk grupp för att följa upp biblioteksstrategin.

Nämnderna för Vård- och omsorg, Social- och arbetsmarknad samt Stadsledningsförvaltningen ansvarar tillsammans med ovanstående nämnder för att...

- Operativt samarbete genomförs utifrån biblioteksstrategins intentioner.
- Delta i biblioteksstrategisk grupp för att följa upp biblioteksstrategin.

En biblioteksstrategisk samverkansgrupp sammankallad av kultur- och fritidsförvaltningen träffas återkommande för att följa upp strategin, göra prioriteringar av åtgärder samt identifiera lämpliga indikatorer för att kunna följa upp fokus på barn och unga samt de åtgärder som formulerats i strategin.

Kultur- och fritidsförvaltningen

7. Kartläggning över biblioteksverksamhet i Mölndal 2015

Materialet till kartläggningen samlades in våren 2015 och är kategoriserat efter KBs checklista i skriften Biblioteksplan 2.0. Folkbibliotek, skol- och gymnasiebibliotek utvecklas i takt med samhällsutveckling och förändrade medievanor. Tekniska och digitala redskap underlättar tillgång till information och berättelser, men utmanar också profession och användare. De senaste åren har biblioteken bland annat installerat självutlåningsautomater (RFID), skapat bredvid-perspektiv för jämlika möten med användare, skaffat nya inköpsrutiner, digitala skyltar, arbetat med lokaler, Bibliotekslabb, gjort organisationsöversyn, uppdaterat webbplatser, blivit en del av Libris Sveriges nationella katalog, utvecklat nya metoder för lärande på digitala plattformar samt planerat för nytt stadsbibliotek.

1. Alla bibliotekstyper inom kommunen

Folkbiblioteksverksamheten består av Biblioteken i Mölndal. Stadsbiblioteket, biblioteken i Balltorp, Källered och Lindome samt bokbussverksamhet, varav Balltorp och Lindome även fungerar som skolbibliotek via avtal med skolförvaltningen.

Biblioteksverksamhet inom förskola. Flera förskolenheter arbetar med litteraturprofil, med sagan och litteratur som pedagogiska redskap. Biblioteken i Mölndal samarbetar med sju förskolenheter vilket når ca 700 barn (av ca 3500 i staden). Bokbussen kör till ett stort antal förskolor, alternativt skickas boklådor till förskolorna regelbundet. Förskolegrupper bjuds också in till biblioteken.

Skolbibliotek, utifrån KBs definition bemannade med mer än 20 timmar per vecka. Mölndal har 23 grundskolor. Det finns ingen förteckning över alla skolbibliotek, med typ av bemanning, uppdrag, tjänstgöringsgrad och tillgänglighet, se punkt 16 Skolbibliotek.

Gymnasiebibliotek finns på Krokslättsgymnasiet samt fram till halvårskiftet 2015 på Fässbergsgymnasiet (gymnasiet läggs ned vid halvårskiftet 2015). Gymnasiebibliotekarie finns på 50 %. Skolbiblioteket kommer att finnas kvar för Gymnasiesärskolan och framtida skola.

Biblioteksverksamhet för vuxenutbildning finns ej via Krokslättsgymnasiet. De studerande använder folkbiblioteken utan några särskilda avtal eller samarbeten.

Vård och omsorg. Äldreomsorgen arbetar med kulturkonsulenter som arbetar med högläsning av volontärer, bokklubb, poesigrupper, reminiscensmetod, berättarcafèer, sagostunder, konst och foto, musik och dans. Visst samarbete med folkbiblioteket förekommer, men det kan utvecklas. Ett äldreboende har bibliotek som inte används. Förebyggande verksamhet genom Träffpunkter, erbjuder aktiviteter i samarbete med biblioteken.

Övrig biblioteksverksamhet sker i samverkan med andra aktörer. Stadsbiblioteket samverkar med Kriminalvården genom service till Sagsjöanstalten, häktet i Göteborg samt Högsboanstalten. Projektet Godnattsagor inifrån startade 2014 då tre studiecirklar genomfördes. Två cirklar planeras 2015. Familjecentralen. Lindome bibliotek bedriver biblioteksverksamhet på Familjecentralen i Lindome två timmar per vecka. Boken-kommer-verksamhet till ca 40 låntagare.

2. Ansvariga nämnder

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för folkbiblioteksverksamheten och har avtal med skolförvaltning om viss skolbiblioteksverksamhet. Skolförvaltningen ansvarar för skolbiblioteksverksamheten. Utbildningsförvaltningen ansvarar för gymnasiebibliotek, vuxenutbildning samt gymnasiesärskolans

Kultur- och fritidsförvaltningen

bibliotekservice. Vård och omsorg ansvarar för sina brukares meningsfulla fritid. Bland annat genom kulturombud på äldreboenden.

3. Tidsatta mål i biblioteksstrategin

Strategin gäller för en överlappande mandatperiod, fyra år, för uppföljning och revidering. Strategins resultat läggs in i respektive förvaltnings ordinarie verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. En biblioteksstrategisk samverkansgrupp tillsätts under perioden.

4. Biblioteksstrategin är kopplad till följande styrdokument

- Mölnåls stads Vision 2022 samt kommunfullmäktigemål
- Barn- och ungdokumentplanen Mölnåls stad 2015, Mod, självkänsla och nytänkande.
- Västra Götalandsregionens kulturplan och regionala biblioteksplan (revideras 2015)
- Bibliotekslag 2014
- Skollag 2010 och läroplaner
- FN:s konvention om barns rättigheter

5. Koppling till andra kommunala planer

- Läsfrämjandeplan för barn och unga 2014
- Medieplan för Biblioteken i Mölnåls
- Målbild Kultur och fritid Tillsammans gör vi det möjligt!
- Verksamhetsplaner för berörda förvaltningar

6. Verksamhet för personer med funktionshinder

- Boken-kommer-verksamhet till ca 40 personer.
- Biblioteken tillgängliggör genom MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, inläst litteratur, samt arbetar aktivt och pedagogiskt för att nå personer i behov av inläst litteratur. Folkbibliotek samt skolor med utbildade skolbibliotekarier har egna tillstånd.
- Lättläst köps in och används i bokcirklar med mera. Många skolor satsar på lättläst.
- Nätverk och samarbeten finns mellan bibliotek, vård och omsorg, med flera, som möter användare med särskilda behov.

7. Personer med annat modersmål än svenska

Biblioteken har litteratur och sagostunder på många språk samt svensk litteratur på andra språk. Folkbiblioteken arbetar tillsammans med skolbibliotek och Modersmålsenheten sedan många år tillbaka med Modersmålsbiblioteket. En väl uppbyggd verksamhet byggd på ett fördjupat samarbete mellan bibliotekarier och modersmåls lärare kring barn och unga. Utvecklas under 2015 även till gymnasiet.

8. Nationella minoriteter

Biblioteken tillgängliggör medier på språken finska, samiska, meankilei, romani chib och jiddisch. Skolorna har information på lärplattformen på de olika språken.

9. Strategier för medietyper, se Medieplan Biblioteken i Mölnåls 2013-2016

10. Informationsteknik – informationskompetens

Biblioteken i Mölnåls arbetar konsekvent för att öka allmänhetens möjligheter att nå informationsteknik och digital information. I Bibliotekslabbet 2014 utvecklades Internet/Dator/Ipad/mobiltelefon drop-in-verksamhet. Läsplattor lånades ut.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Dagligen möter bibliotekspersonalen frågor om hur man använder de 25 datorer som finns i biblioteken, hur man skriver ut, skaffar e-postadresser, chattar, fyller i blanketter eller hur man hanterar sin mobiltelefon, läsplatta med mycket mera. Biblioteken deltog i den nationella kampanjen Digidel för ökad digital delaktighet. Biblioteken fortsätter att utveckla kunskaper och aktiviteter för medarbetare och allmänhet om medie- och informationskunnighet, som MIK-centraler. Bibliotekarierna kompetensutvecklar i sin tur andra. Alla enheter erbjuder Internethjälp regelbundet. Skolbibliotek och gymnasiebibliotek undervisar elever och lärare löpande.

11. Medier och tjänster ska enligt bibliotekslagen 2014 präglas av allsidighet och kvalitet.

Medieplan Biblioteken i Mölndal 2013-2016, reglerar hur folkbibliotekens inköp av medier sker. För att alla ska ha allsidig och kvalitativ tillgång samverkar biblioteken med andra bibliotek utanför kommungränserna, i kommunala kluster, i regionen och i vissa fall genom informations- och lånecentralerna, exempelvis Internationella biblioteket. MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, är en viktig nationell part.

12. Litteraturen som konstform

Litteraturens ställning stärks genom att biblioteken tillhandahåller och tillgängliggör litteratur i alla genrer och format. Folkbiblioteken erbjuder också bokcirklar, bokcirkelkassar samt författarbesök, både till allmänhet och för elever. För barn och unga i samband med KULF. Skolbiblioteken har författarbesök minst en gång per år för årskurs 7-9, bokcirklar, skrivworkshops med mera.

13. Folkbildning

Förutom att erbjuda litteratur och medier från alla världens hörn och inom alla upptänkliga ämnen erbjuder folkbiblioteken ca 750 aktiviteter per år (2014). Ca 500 av dem är för barn och unga. Många program genomförs i samarbete med andra aktörer, till exempel studieförbund. Sedan 2013 genomförs programmen med ökad grad av samverkan och användardelaktighet (mäts med Harts delaktighetstrappa).

14. Utbildning och forskning

Förutom ovanstående fungerar folkbiblioteken i staden som studieplatser för studerande, totalt 232 studieplatser. Skolbiblioteken fungerar i ännu högre grad som forskande undersökande miljöer som stöder undersökande arbetssätt, källkritik och elevernas forskande förhållningssätt.

15. Läsförämjande arbete

Skolbibliotek och folkbibliotek tar årligen fram en läsförämjandeplan för barn och unga, se Plan för läsförämjande verksamhet 2015/2016. Den utgör grund för att söka medel för inköp av litteratur till barn och unga från Kulturrådet. Litteraturprofilförskolor finns i Mölndal. Det är ett professionellt fördjupat samarbete mellan barnbibliotekarierna och förskolpedagoger. Modersmålsbiblioteket är ett samarbete mellan folkbibliotek, skolbibliotek och modersmålsenheten, som innebär särskilt fokus på andra språk än svenska. SFI-grupper kommer på visningar, modersmålslärare har sagostunder på olika språk med mera. I övrigt erbjuds bokcirklar, bokprat, författarbesök, se mer detaljerat under Barn och unga. För vuxna erbjuds bokcirklar, författarbesök, sommarbok för vuxna, litteratur-quiz, med mera.

Skolbiblioteken arbetar kontinuerligt med bokprat, författarbesök minst 1/år för år 7-9, bokcirklar och skrivworkshops. Från höstterminen 2015 deltar flera skolor i Läsluft.

16. Skolbibliotek. Vilka specifika lösningar har kommunen för att säkerställa att alla elever i den kommunala grund- och gymnasieskolan har tillgång till skolbibliotek?

Kultur- och fritidsförvaltningen

Det finns 23 skolor, varav fem har bemanning med skolbibliotekarie 20 t/v eller mer enligt KBs statistik (2014), Balltorp och Almåskolan tillkommer. Elva av femton skolor F-6 uppger att man har skolbibliotek varar tio att de används i det dagliga arbetet. Skol- och utbildningsförvaltningen ser över elevernas tillgång till skolbibliotek.

Almåsskolan använder folkbiblioteket som ligger i skolan enligt avtal

Balltorpsskolan använder folkbiblioteket som ligger i skolan

Brattåsskolan har lärarbibliotekarie

Hallenskolan har utbildad bibliotekarie/mer än 20 timmar/vecka

Katrinebergsskolan har utbildad bibliotekarie mer än 20 timmar/vecka

Kvarnbyskolan har utbildad bibliotekarie 100 %

Skånåhällaskolan har utbildad bibliotekarie 100 % varav en del av tiden IKT-ansvar

Stretereds skolan har utbildad bibliotekarie 80 % varav 40 % IKT-ansvar

Sörgårdsskolan har lärarbibliotekarie

17. Teknisk service

Vilka olika tekniska lösningar erbjuder biblioteken och vilka planeras för framtiden?

- a. Bibliotekssystem. Folkbiblioteken använder Libra. Skolbiblioteken FreeLib. Leverantören, Axiell slutar uppdatera Libra från 2017. Under 2015 testas ett bibliotekssystem med öppen källkod, Koha, med stöd av Västra Götalandregionen och Kungliga biblioteket.
- b. Daisyspelare. Finns, men ersätts mer och mer av egna plattformar.
- c. Datorer. Ca 25 publika datorer på folkbiblioteken.
- d. Digitala skyltsystem. Finns på alla fem folkbiblioteksenheterna för arrangemang. Interaktiva digitala skyltar med touch-skärm för nyheter till katalogen med direkt koppling till cirkulationssystemet för reservation finns på tre av enheterna.
- e. Fax. Finns på folkbiblioteken.
- f. Förstoringsapparater. Finns för personal på folkbiblioteken.
- g. Hörslinga. Finns på folkbiblioteken
- h. Kopiering. Finns på alla folkbiblioteksenheter.
- i. Läs- och surfplattor. Finns på alla enheter, förr till utlån, behovet upplevs minska.
- j. RFID, automatiserad utlåning och återlämning, infördes 2012, MK Solutions, på alla folkbiblioteksenheter samt på Fässbergsgymnasiet.
- k. Scanning. Ja, i kopieringsmaskinen.
- l. Smarta telefoner. Allt fler av personalen har tillgång. Hjälper också allmänheten med olika frågor kopplade till telefoner och läsplattor.
- m. Skrivare, 3d-skrivare. Skrivare finns, ingen 3d-skrivare.
- n. Spelkonsoler. Finns på tre av folkbiblioteksenheterna.
- o. Talsyntes. Finns för personal.
- p. Webbkataloger. Folkbiblioteken har Arena, skolbiblioteken använder SkolArena.
- q. Webbtjänster. Allt som går att göra på de fysiska biblioteken går att göra i det digitala biblioteket, förutom att mötas in real life.
- r. WiFi finns på alla enheter.

Kultur- och fritidsförvaltningen

18. Bibliotekssamarbeten

Samarbeten kring fjärrlån och kompetensutveckling finns mellan kommunala bibliotek i ett kluster inom GR samt transporter inom Västra Götalandsregionen. Kultur i Väst har aviserat förändringar kring detta 2016. Inom staden samverkar skolbibliotek och folkbibliotek genom nätverk samt gemensam läsförämjandeplan för Kulturrådsmedel. Bibliotekschefer samverkar inom GR. Regionala och nationella nätverk finns för olika professionella frågor.

19. Samarbeten med kommunala institutioner

Se även Plan för läsförämjande verksamhet 2015/2016.

- s. BVC. Folkbiblioteken samverkar alla med BVC på lite olika sätt, främst genom information om litteratur och bibliotek till föräldragrupper. Folkbiblioteken delar ut De små barnens bok i samarbete med BVC. I Lindome finns ett formaliserat avtal kring bibliotekariestöd på Familjecentralen. Ett liknande samarbete är på väg att byggas upp i Balltorp.
- t. Fritidsgårdar. Samarbetet sker sporadiskt.
- u. litteraturprofilkonceptet på en fritidsavdelning på Västerbergskolan.
- v. Förskola. En knapp tredjedel av förskolebarnen i Mölnåls går på litteraturprofilförskolor där biblioteket är en samarbetspart. Övriga förskolor i staden har antingen besök av bokbuss eller får depositioner med litteratur regelbundet. Alla barn erbjuds sagostunder på olika språk på biblioteken två gånger/månad. Litteraturprofilverksamheten har pågått i över tio år och utvecklats till allt fler förskolor. Verksamheten utvärderades 2014 med stöd av Kulturrådsmedel.
- w. Gymnasiet. Samarbete sker framförallt genom delning av bibliotekssystem, självutlåningsteknik och kompetensutveckling. Från 2016 finns ett gymnasium, Krokslättsgymnasiet.
- x. Kultur. Barnkultursamordnare och folkbiblioteken samarbetar genom KULF skolkulturråd, lovprogram, teaterföreställningar, författarbesök etc. Samhällsarbetare samarbetar med folkbiblioteken kring arrangemang.
- y. Skola. Folkbibliotek och skola samarbetar förutom i nätverket för skolbibliotekarier kring 6-årsbok som delas ut till samtliga barn i förskoleklass under besök på biblioteken, drygt 50 besök per år. Alla år 4-klasser bjuds in till visning, ca 33 klasser per år. Författarbesök anordnas för samtliga år 5-klasser, ca 35 tillfällen per år. För föräldrar och pedagoger erbjuds enstaka tillfällen föreläsningar kring barn- och unga-litteratur och läsning. Lindome och Balltorps bibliotek fungerar också som skolbibliotek genom avtal mellan skola och bibliotek. Där finns kontinuerligt stöd för pedagoger kring litteratur, media, teknikutveckling, informationskompetens. Bokprat, lässtimulans i olika former, undervisning i informationskompetens för elever sker kontinuerligt och eleverna har tillgång till all litteratur, samtidigt som särskild litteratur för skolans arbete köps in.
- z. Särskolan. Särskolan använder folkbiblioteken men inget formaliserat samarbete förekommer.
- å. Särsvux. Inget formaliserat samarbete förekommer.
- ä. Vuxenutbildning. Samarbete genom Modersmålsbiblioteket förekommer genom att SFI-grupper bjuds in till stadsbiblioteket regelbundet.
- ö. Turism. Folkbiblioteken fungerar i viss mån som informationscentraler för turister genom att många frågar på biblioteken, men något direkt samarbete förekommer inte.
- aa. Vård och omsorg. Social. Samarbetet mellan Vård och omsorg och bibliotek minskade genom effektiviseringskrav 2010. Samarbetet kan och bör byggas upp igen med hjälp av digital teknik och kompetensstöd kring litteratur för personal.

Kultur- och fritidsförvaltningen

- bb. Annan kommunal rådgivning, energi etc. Tidigare fanns konsumentrådgivning i stadsbiblioteket, men det finns numera i Göteborg. Inget formaliserat samarbete finns med annan kommunal rådgivning, förutom spordadiska aktiviteter.
- n. Näringslivet. Inget formaliserat samarbete finns, men kontakter tas kring programpunkter med mera, se näringslivsprogrammet.

20. Samarbeten med föreningar, organisationer och det civila samhället

Samarbeten med studieförbund, föreningsliv, hembygdsrörelsen, kulturliv, myndigheter och i viss mån näringsliv sker kring arrangemang och programaktiviteter.

21. Publika aktiviteter

Biblioteken erbjuder själva och/eller i samarbete med olika aktörer, bland annat studieförbunden ca 750 aktiviteter per år (2014). Ca 500 av dem är för barn och unga. Sedan 2013 med ökad grad av användardelaktighet (mäts med Harts delaktighetstrappa).

22. Uppföljning

- Mål som kan följas upp med nyckeltal. Folkbibliotekens mål 2015: Medborgarna ska genom biblioteken erbjudas ökade möjligheter att nå kunskap och utbildning, litteratur- och kulturupplevelser samt engagemang och delaktighet. Bidrar till kommunfullmäktiges mål: Mölnålsbornas möjligheter att påverka frågor som rör deras vardag och ta ansvar för stadens utveckling ska öka, samt Andelen mölnålsbor som upplever god hälsa ska öka. Bibliotekens verksamhet mäts med följande indikatorer och volymmått 2014: Besök 467 000, Virtuella besök 126 000, Utlån 580 000, Bemötandeindex (2013) 93 (av 100). Dessutom 2013-2015; Öka samverkan med andra aktörer, erbjuda medborgarna nya former för möten, delaktigheten ska öka i bibliotekens aktiviteter, god arbetsplats, öka 20-25 åringars delaktighet i kultur- och fritidslivet utifrån egna initiativ.
- Brukarundersökningar: Folkbiblioteken gör brukarenkäter en gång/år.
- Processuppföljning. Folkbiblioteken genomförde processkartläggning över mediernas väg 2013 samt användarens väg 2014.
- Kollegial observation, uppföljning. Folkbiblioteken planerar att arbeta med kollegial observation.
- Medarbetarenkäter. Genomförs vartannat år.
- Självvärdering, självskattning. Genomförs i verksamhetsberättelser på folkbiblioteken varje år.

23. Medieförsörjning och distribution. Vilka aktiviteter, samarbeten och strategier är planerade för att säkra medieförsörjningen inom kommunen?

- Bibliotekslokaler: Mölnåls har folkbibliotekslokaler i centrum, Kålleröd, Lindome, Balltorp. Nytt stadsbibliotek planeras i innerstaden 2018. För att tillgodose biblioteksservice i nybyggda områden beskrivs behov i Lokalresursplanen.
- Bokbuss finns och har de senaste åren utökat turena till förskolor i staden.
- Boken kommer 40 låntagare
- Fjärrlån 2014, utlån 329, inlån 290
- Gemensam medieupphandling sker med Göteborgsregionen.
- Internationella biblioteket, informations- och låncentraler, depåbiblioteket samt MTM (Myndigheten för tillgängliga medier) används som resurs vid behov

Kultur- och fritidsförvaltningen

- Regional medieförsörjning. Biblioteken ingår i ett kluster inom GR (Göteborgsregionen) med stöd från Kultur i Väst.
- Transporter finns fyra dagar/vecka mellan biblioteken i kommunen, samt inom GR och VG regionen. Transporterna inom staden har ökat enormt i takt med möjligheten att reservera via Mina sidor på bibliotekets webbplats.

24. Respekt och bemötande

2012 infördes på folkbiblioteken ”bredvid-perspektiv”, med små diskar som uppmuntrar ett jämlikare möte. I samband fanns kompetensutveckling kring bemötande. 2015 arbetar vi särskilt med normkritik och diskriminering.

25. Personalåtgång

På folkbiblioteken arbetar 39 personer på fem enheter, totalt 34 årsverken.

26. Kvalitet, utveckling och kompetens.

Folkbiblioteken gjorde 2013/2014 en organisationsöversyn för att tillgodose erfarenhetsutbyten mellan enheter, att utvecklingsfrågor fångas upp och för att se till att organisationen arbetar med kontinuerlig kompetensutveckling, som en lärande organisation.